

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 1

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 1. – 790 с.

ISBN 978-617-8263-39-3

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У першому томі збірника містяться наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їхньому конституційному вимірі, у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-39-3 (т. 1)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

2. Деякі питання виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 р. № 332. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-2022-%D0%BF#n54> (дата звернення: 07.05.2023)
3. Внутрішньо переміщені особи. URL: <https://www.msp.gov.ua/timeline/Vnutrishno-peremishcheni-osobi.html> (дата звернення: 07.05.2023).

Ключові слова: соціальна держава, правова держава, воєнний стан, соціальна допомога, внутрішньо переміщені особи.

Key words: social state, law-based state, martial law, social aid, internally displaced persons.

БАЛЬЦІЙ ЮРІЙ ЮРІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри конституційного права, кандидат юридичних наук, доцент*

ЩОДО ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ

Умови надзвичайного стану можуть виникнути в будь-який час у зв'язку з природними катастрофами, епідеміями, терористичними атаками, війною тощо. У таких ситуаціях держава має право вводити обмеження прав і свобод громадян для забезпечення безпеки і охорони життя людей.

Однак, необхідно забезпечувати баланс між обмеженням прав і свобод людини та збереженням демократичних стандартів. Україна має визнані міжнародні зобов'язання у галузі прав людини, і тому будь-яке обмеження прав і свобод має бути обґрунтованим і має бути відповідним до надзвичайної ситуації.

Також, важливо забезпечувати нагляд і контроль за застосуванням обмежень прав і свобод в умовах надзвичайного стану. Необхідно забезпечувати доступ до інформації про заходи, що вживаються, і забезпечувати можливість оспорування неправомірних обмежень у суді.

Отже, умови надзвичайного стану можуть призвести до обмеження прав і свобод громадян, проте важливо забезпечувати баланс між безпекою та демократичними стандартами, а також забезпечувати контроль за застосуванням обмежень і доступу до відповідної інформації.

Статтею 64 Конституції України визначено, що конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України [1].

Це правильне твердження, яке відображає принципи демократії та розумної збалансованості між правами та свободами людини та необхідністю забезпечення безпеки та порядку в суспільстві.

Конституційні права та свободи є невід'ємними складовими правової системи держави і забезпечують громадянам можливість вільного розвитку, самовизначення та самореалізації. Однак, у певних

випадках, наприклад, під час природної катастрофи або епідемії, можуть виникнути надзвичайні обставини, коли держава має право тимчасово обмежити деякі права та свободи для забезпечення безпеки та захисту громадян.

Однак, треба зазначити, що такі обмеження повинні бути вельми обґрунтованими та відповідати Конституції України та міжнародним стандартам прав людини. Крім того, при прийнятті рішення про обмеження прав та свобод людини необхідно враховувати важливість забезпечення громадської безпеки та збереження основних цінностей демократії, які передбачають свободу слова, свободу зборів та свободу думки.

Отже, конституційні права та свободи людини та громадянина не можуть бути обмежені без належного законодавчого підґрунтя та дотримання міжнародних стандартів прав людини.

Перелік заходів правового режиму надзвичайного стану визначений у ст. ст. 16, 17, 18 Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану» [2]. Однак, систематизувавши їх, можна стверджувати, що Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» передбачає можливість тимчасового обмеження деяких прав та свобод громадян у разі введення надзвичайного стану. До таких прав і свобод відносяться наступні: право на свободу та особисту недоторканість. (може бути обмежене шляхом встановлення відповідного режиму паспортного контролю, обмеження вільного переміщення та інших заходів, що забезпечують громадську безпеку); право на таємницю листування, телефонних розмов та інших засобів зв'язку (обмежено шляхом встановлення відповідного контролю за засобами зв'язку, включаючи заборону або обмеження доступу до деяких сайтів, соціальних мереж та інших мережевих ресурсів); право на свободу думки та висловлювання (може бути обмежене шляхом заборони на розповсюдження інформації, яка може спричинити загрозу національній безпеці та громадському порядку); право на збори, мітинги та демонстрації (може бути обмежене шляхом заборони на проведення масових заходів, які можуть загрожувати громадському порядку та безпеці людей); право на вільну діяльність підприємців та власників майна (може бути обмежене шляхом заборони на проведення певних видів діяльності, що можуть створювати загрозу для національної безпеки).

Також, варто зазначити, що такі обмеження можуть бути введені лише на термін, необхідний для забезпечення громадської безпеки та захисту прав та свобод громадян, а також термін, що не перевищує граничних меж, визначених цим Законом України «Про правовий режим надзвичайного стану».

Обмеження прав людини в умовах надзвичайного стану є важливим для забезпечення громадської та національної безпеки, а також для захисту інтересів держави і громадян у випадку загрози життю, здоров'ю та майну. При цьому, самі умови надзвичайного стану можуть виникнути внаслідок природних катастроф, епідемій, терористичних актів або інших загроз для безпеки нації. У таких ситуаціях, право на життя та безпеку громадян стає пріоритетним, тому необхідно

забезпечити ефективний захист національної безпеки та вжити необхідних заходів для запобігання загибелі людей.

Незважаючи на те, що обмеження прав та свобод громадян є необхідними в умовах надзвичайного стану, важливо забезпечити, щоб вони були обґрунтованими, пропорційними та тимчасовими. Такі обмеження повинні бути введені лише у випадках, коли це є абсолютно необхідним для забезпечення безпеки громадян та національної безпеки. Крім того, права та свободи громадян повинні бути повністю відновлені після закінчення надзвичайного стану.

Отже, обмеження прав людини в умовах надзвичайного стану є важливим для забезпечення безпеки та захисту громадян та держави, але має бути здійснене з дотриманням законів та відповідних міжнародних стандартів.

Як висновок про обмеження прав людини в умовах надзвичайного стану в Україні, можна стверджувати, що хоча Конституційні права і свободи людини і громадянина є найважливішими для суспільства, але в надзвичайних ситуаціях можуть бути обмежені з метою захисту громадської безпеки та національної безпеки.

Крім того, Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» передбачає можливість тимчасового обмеження деяких прав та свобод громадян, таких як право на свободу та особисту недоторканість, право на таємницю листування та засобів зв'язку, право на свободу думки та висловлювання, право на збори та демонстрації та право на вільну діяльність підприємців та власників майна.

Однак, важливо зазначити, що такі обмеження можуть бути введені лише на термін, необхідний для забезпечення громадської безпеки та захисту прав та свобод громадян, і мають бути відповідно обґрунтовані законом.

Тому, в разі введення надзвичайного стану, необхідно забезпечити баланс між захистом прав і свобод громадян та забезпеченням громадської безпеки. Органи влади повинні вживати лише тих заходів, які є необхідними та пропорційними, забезпечуючи одночасно захист прав і свобод громадян.

Список використаних джерел:

1. Конституція України 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про правовий режим надзвичайного стану : Закон України від 16 березня 2000 року № 1550-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#n61> (дата звернення: 07.05.2023).

Ключові слова: права людини, надзвичайний стан, обмеження прав людини, конституційні права та свободи людини.

Key words: human rights, state of emergency, restrictions on human rights, constitutional rights and human freedoms.

Третякова Тетяна Миколаївна

Соціально-психологічне осмислення явища емоцій 267

СЕКЦІЯ 7

КОНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Терлецький Дмитро Сергійович

Справа Скрипки як уособлення ефективності конституційної
скарги в національному правопорядку. 270

Афанасєва Мар'яна Володимирівна

Мотивована оцінка судом аргументів учасників справи:
конвенційний та національний стандарт 274

Mishyna Natalia

Axiology of the implementation of European court of human rights'
judgements in Ukraine (subsidiarity). 276

**Веденєєв Дмитро Валерійович,
Семенюк Олександр Георгійович**

Організаційно-правові засади розбудови органів стратегічних
комунікацій у військових формуваннях України 279

Кулі-Іванченко Ксенія Костянтинівна

Україна як соціальна держава в умовах воєнного стану. 283

Бальцій Юрій Юрійович

Щодо обмеження прав людини в умовах надзвичайного стану. 285

Панасюк Віта Миколаївна

Особливості конституційного закріплення підстав,
меж та порядку обмеження конституційних прав
та їх співвідношення з дискримінацією. 288

Волкова Дарія Євгенівна

Роль релігійних організацій у реалізації права
на охорону здоров'я 290

Батан Юрій Дмитрович

Запобіжне призначення парламентського права
у контексті людиноцентризму. 292

Ігнатова Анастасія Сергіївна

Генезис поняття «національна меншина». 295

Козирь Дмитро Валерійович

Локальна демократія як загальноєвропейська цінність. 297

Павзюк Анатолій Анатолійович

Окремі проблеми використання е-технологій
при здійсненні народного волевиявлення 300